

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM
ON THE MUDANYA ARMISTICE
AND CULTURAL LEGACY

4-5 Ekim 2024, Mudanya

October 4-5, 2024, Mudanya

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
ABSTRACTS BOOK

Editör: **Doç. Dr. Hacer Karabağ ARSLAN**

**ULUSLARARASI
MUDANYA MÜTAREKESİ
VE KÜLTÜREL MİRAS
SEMPOZYUMU**

4-5 Ekim 2024, Mudanya

INTERNATIONAL SYMPOSIUM
ON THE MUDANYA ARMISTICE
AND CULTURAL LEGACY

October 4-5, 2024, Mudanya

Editör: **Doç. Dr. Hacer Karabağ ARSLAN**

ISBN: 978-625-7546-11-9

Sempozyum Onur Kurulu

Mustafa Bozbey

Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Prof. Dr. Ferudun Yılmaz

Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörü

Deniz Dalgıç

Mudanya Belediye Başkanı

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Doç. Dr. Hacer Karabağ Arslan

Bursa Uludağ Üniversitesi

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Güney Özkılınç

Bursa Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanı

Baran Güneş

Mudanya Belediyesi Belediye Başkan Yardımcısı

Mithat Kırayoğlu

Çekül Vakfı

Doç. Dr. İsmail Yaşayanlar

Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. Gürhan Yellice

Dokuz Eylül Üniversitesi

Dr. Alper Can

Bursa Okulu

Uğur Ozan Özen

Bursa Okulu

4 Ekim 2024 Cuma	Yer: Tirilye Kültür Merkezi/Mudanya
09:30 - 10:00	Kayıt ve Açılış Konuşmaları
10:00 - 10:30	Açılış Konferansı Prof. Dr. Cemal Kafadar (Harvard University)
10:30 - 11:50	Akademik Bildiriler (I. Oturum) Yer: Tirilye Kültür Merkezi/Mudanya Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ali Sait Liman (Bursa Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı) Prof. Dr. Mustafa Şahin (Bursa Uludağ Üniversitesi) Mudanya'nın Arkeolojisi Prof. Dr. Saime Yüceer (Bursa Uludağ Üniversitesi) İngiltere'nin Türk Politikası Ve Mudanya Mütarekesi Prof. Dr. Neslihan Dostoğlu (İstanbul Kültür Üniversitesi) Mudanya'da Geçmişin İzlerinden Gelecek Hedeflerine: Beklentiler, Sorumluluklar Prof. Dr. Hatice Şahin (Bursa Uludağ Üniversitesi) Ağız Bilimi Açısından Mudanya ve Köyleri
13:00 - 14:20	Akademik Bildiriler (II. Oturum) Yer: Tirilye Kültür Merkezi/Mudanya Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sertaç Dokuzlu (Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü) Gerasimos Apostolatos (Researcher- Triglian Descendant) The History of Triglia (Tirilye) from Greek Archives and Books: Monasteries and Churches (Yunan Arşivleri ve Kitaplarından Triglia (Tirilye) Tarihi: Manastırlar ve Kiliseler) Vassileios Sakellaris (Researcher- Triglian Descendant) - Prof. Dr. Eugenia Mytilineou (Emeritus Prof. University of Patras, Researcher-Triglian Descendant) The History of Triglia (Tirilye) from Greek Archives and Books: Education and Professional Activities (Yunan Arşivleri ve Kitaplarından Triglia (Tirilye) Tarihi: Eğitim ve Mesleki Faaliyetler) Doç. Dr. İsmail Yaşayanlar (Düzce Üniversitesi) Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Tirilye Taş Mektep Dr. Alper Can (Bursa Okulu) Myrleia/Apameia'nın Roma Kolonisi Olması ve Sonrasındaki Gelişimi
14:20 - 14:30	Ara
14:30 - 15:50	Akademik Bildiriler (III. Oturum) Yer: Tirilye Kültür Merkezi/Mudanya Oturum Başkanı: Prof. Dr. Behçet Kemal Yeşilbursa (Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü) Prof. Dr. Odile Moreau (University of Montpellier) Mudanya-Paris: Mudanya Ateşkesi'nin Fransa'daki Yankıları Dr. Georgios Limantzakis (Panteion University) The Mudanya Armistice and its Implications according to Greek Sources (Yunan Kaynaklarına göre Mudanya Mütarekesi ve Sonuçları) Raif Kaplanoğlu (Avrasya Etnografya Vakfı Genel Sekreteri) Mudanya Mütarekesi Günlerinde Mudanya Şehri Giovanni Cassano (University of Rome La Sapienza) The Armistice of Mudanya and The Role of Italy: Diplomacy, Geopolitical Ambitions and Public Opinion (Mudanya Mütarekesi ve İtalya'nın Rolü: Diplomasi, Jeopolitik Hedefler ve Kamuoyu)

15:50 - 16:00	Ara
16:00 - 17:20	<p>Akademik Bildiriler (IV. Oturum) Yer: Tirilye Kültür Merkezi/Mudanya</p> <p>Oturum Başkanı: Prof. Dr. Serhat Zaman (Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü) Prof. Dr. Uğur Bilgili (Bursa Uludağ Üniversitesi) Mudanya Tarımının Dn, Bugünü, Yarını Prof. Dr. Sertaç Dokuzlu (Bursa Uludağ Üniversitesi) / Gıda Müh. Senem GÜNER Geçmişten Günümüze Tirilye'de Zeytin Kültürü Doç. Dr. Hacer Karabağ Arslan (Bursa Uludağ Üniversitesi) Mübadele ve Mudanya: Tarımsal ve Sosyal Değişim Dr. Öğrt. Üyesi Yusuf Ziya Karaaslan (Bursa Uludağ Üniversitesi) Mudanya'da Mevcut Bir Çepni Yerleşiminin Tarihi zerine Tespitler</p>
17:20 - 17:30	Ara
17:30 - 19:00	<p>Söyleşi : Mavi Yeşil Mudanya Yer: Tirilye Kültür Merkezi/Mudanya</p> <p>Mithat Kırayoğlu Cüneyt Pekman Dr. Ceyhun İrgil</p>
5 Ekim 2024 Cumartesi	
10:30 - 12:10	<p>Akademik Bildiriler (V. Oturum) Yer: Tirilye Kültür Merkezi/Mudanya</p> <p>Oturum Başkanı: Güney Özkılınç (Bursa Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanı) Dr. Öğretim yesi Emine şahin (Düzce Üniversitesi) Mudanya Hükümet Konağı Uğur Ozan zen (Bursa Okulu-Araştırmacı) Mudanya'da Tiyatronun Yüz Yılı Hilmi Haşal (şair-Yayıncı) Edebiyatta Sanatta Mudanya Nefesi Uzm. Sanat Tarihçi Fikret Alkan-Prof. Dr. Ayşegül Koyuncu Okca Müze Evlere Bir rnek: Mudanya Mütareke Evi Müzesi Zümrüt Üskül (Bursa Uludağ Üniversitesi) Reji İdaresi Döneminde Mudanya'da Tütün Kaçakçılığı</p>
19:00 - 20:30	<p>Belediye Başkanları ve Kent Konseyi Başkanları Forumu Yer: Mudanya Mütareke Meydanı</p> <p>Moderatör: Yüksel Baysal / Gazeteci - Yazar</p> <p>Mustafa Bozbey / Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Deniz Dalgıç / Mudanya Belediye Başkanı Prof. Dr. Ertuğrul Aksoy / Bursa Kent Konseyi Başkanı Ozan Kozan / Mudanya Kent Konseyi Başkanı</p>
	<p>Mudanya Fotoğrafları ve Gazeteleri Sergisi (Yavuz Gerçekçi'nin koleksiyon ve arşivinden) Yer: Mudanya Mütareke Meydanı</p>

Mudanya'nın Arkeolojisi

Mustafa ŞAHİN*

Özet

Marmara Denizi'nin kıyısında 346 km²'lik bir alana yayılan Mudanya, batıda Karacabey, güneyde Osmangazi ve Nilüfer, doğuda Gemlik ile komşu olan Bursa'nın en şirin ilçelerinden birisidir. İlçede bilinen en erken tarihli yerleşim MÖ 8. yüzyıl kuruluş tarihi ile Mudanya merkezde yer alan Myrleia / Apameia antik kentidir. En genç kent ise Romalı General Germanicus tarafından MS 1. yüzyılda kurulan Caesarea Germanice'dir. Bunların dışında Mudanya ilçesi sınırları içerisinde Neokhoraki / Bergos -Pyrgos, Tereia / Triglia, Daskyleion ad Mare / Bryalion / Bryllion yerleşimleri de yer almaktadır. Ayrıca Plinius Naturalis Historia isimli kitabında (V. 143) Bithynia Birliğine üye 12 kentten bahsetmektedir. Bunlardan üç tanesi (Apameia, Caesarae Germanica ve Daskyleion a.M.) Mudanya ilçe sınırları içerisinde bulunur. Diğer üç tanesi ise Mudanya'nın komşularıdır (Prusa a.O., Kios, Nikaia). Daha açık bir ifade ile birliğin kalbi Mudanya'dır. Bildiride, Mudanya'da yer alan antik yerleşimler detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mudanya Arkeolojisi, Antik Yerleşimler, Myrleia, Bithynia Birliği

Archaeology of Mudanya

Abstract

Mudanya, located on the shores of the Sea of Marmara and covering an area of 346 km², is one of the most picturesque districts of Bursa, bordered by Karacabey to the west, Osmangazi and Nilüfer to the south, and Gemlik to the east. The earliest known settlement in the district is the ancient city of Myrleia / Apameia, founded in the 8th century BC and located in the center of Mudanya. The most recent city is Caesarea Germanice, established by the Roman General Germanicus in the 1st century AD. Other settlements within the borders of Mudanya include Neokhoraki / Bergos - Pyrgos, Tereia / Triglia, and Daskyleion ad Mare / Bryalion / Bryllion. Additionally, Pliny, in his Naturalis Historia (V. 143), mentions twelve cities that were part of the Bithynia League. Of these, three (Apameia, Caesarae Germanica, and Daskyleion a.M.) are located within the borders of Mudanya, while three others are neighboring Mudanya (Prusa a.O., Kios, Nikaia). In other words, the heart of the league was Mudanya. This presentation will thoroughly examine the ancient settlements located in Mudanya.

Keywords: Archaeology of Mudanya, Ancient Settlements, Myrleia, Bithynia League

İngiltere'nin Türk Politikası ve Mudanya Mütarekesi

Saime YÜCEER*

Özet

İngiltere'nin, Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak bütünlüğünü destekleme politikası, 1878'de sona erdi. 18. yüzyılın sonlarında başlayan söz konusu politika, bir yüzyıl sürmüştü. Londra'nın, Berlin Kongresi'nden itibaren değişen Türk politikası, iki temel stratejiye dayanıyordu. Birincisi, stratejik önemi büyük olan Türk topraklarına bizzat yerleşmek; ikincisi de Türk topraklarında diğer halklara kendi kontrolünde devletler kurdukmaktı.

İngiltere, ilk temel stratejisini, önce Kıbrıs'a ve sonrasında Mısır'a yerleşerek uygulamaya başladı. Daha sonra ise İstanbul ve Boğazlara yerleşme politikasının teorik çalışmalarını başlattı ve bu konuda, askeri kurumlarına raporlar hazırlattı. Askerlerin olumsuz görüşlerine rağmen Çanakkale Cephesini açtı. Burada müttefikleriyle birlikte, Türk ve dünya tarihini değiştirecek sonuçlar doğuracak olan büyük bir yenilgiye uğradı. Ama yılmadı(!) hedefini gerçekleştirebilmek için Yunanistan'ı, Anadolu'yu işgal etmesi için cesaretlendirdi ve başından itibaren destekledi. Yunan ordusunun hezimetini üzerine de Lloyd George Hükümeti, Türklere karşı yeni bir savaş arayışı içine girdi. Öncelikle müttefiklerini yanına çekmeye çalıştı. Başlangıçta bu politikaya General Harrington da destek verdi. Ancak Ankara'nın yürüttüğü diplomasi ve uyguladığı askeri strateji, zaman içinde Fransa ve İtalya'yı İngiltere'den uzaklaştırdı.

Müttefiklerini yanına çekemeyen, sömürgelerinden de gerekli desteği sağlayamayan Lloyd George Hükümeti, tek başına kalmıştı. Bunlara rağmen bu büyük yenilginin izlerini silip iktidarlarını uzatabilmek için -ki bu iddia Harrington'a aittir- İngiliz kabinesi Türklere karşı savaş kararı aldı. TBMM yönetiminin tanımadığı tarafsız bölgeden, Türk kuvvetlerinin çekilmemesi durumunda Harrington'a ateş et emri verildi. Ancak Harrington, yeni bir yenilgiye uğranması riskinin büyüklüğü nedeniyle bu emri uygulamadı. Mudanya Mütarekesi'ni zora düşüren de İngiltere'nin Türk politikası oldu. Türkiye, Doğu Trakya'nın işgaline son verilmesini ve TBMM yönetimine teslim edilmesini istiyordu. İngiltere ise Yunan işgaline son verilmesini kabul edecekti. Ancak Müttefik kuvvetlerinin, en azından barışa kadar Doğu Trakya'da, kalması konusunda direnecekti.

Mütareke görüşmelerinin 5 Ekim'de yapılan toplantısında, Harrington, Doğu Trakya'nın Müttefik kuvvetleri tarafından barışa kadar boşaltılmayacağı konusunu daha açık bir şekilde ortaya koydu. Bunu İtalyan delege de destekledi. Bu durum savaşın yeniden başlaması tehlikesini doğurdu. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, Batı Cephesi Komutanlığına ve Genelkurmay Başkanlığına gönderdiği emirle, askeri harekâtı durdurma kararının, 6 Ekim saat 18.00'dan itibaren kaldırıldığını bildirdi. General Harrington'un "harekât Yunan birliklerine karşı mı yoksa diğer birliklere karşı mı yürütülecek?" sorusuna, İsmet Paşa, "sözleşme yoksa harekât özgürlüğü vardır" yanıtını verdi. Bu restleşmeden Türkler galip çıkacak, Doğu Trakya barıştan önce teslim alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Türkiye, İngiltere, Türk Politikası, Mudanya Mütarekesi

Britain's Turkish Policy and the Mudanya Armistice

Abstract

Britain's policy of supporting the territorial integrity of the Ottoman Empire ended in 1878. Starting in the late 18th century, this policy had lasted for a century. London's Turkish policy, which changed after the Congress of Berlin, was based on two basic strategies. The first was to settle in the strategically important Turkish territories itself; the second was to have other peoples establish states under its control in the Turkish territories.

Britain started to implement its first basic strategy by settling first in Cyprus and then in Egypt. Then, it started the theoretical studies of the policy of settling in Istanbul and the Straits and had its military institutions prepare reports on this subject. Despite the negative opinions of the military, it opened the Dardanelles Front. Here, together with its allies, it suffered a great defeat that would have consequences that would change Turkish and world history. But it did not give up (!) it encouraged Greece to invade Anatolia in order to realize its goal and supported it from the beginning. After the defeat of the Greek army, Lloyd George's government sought a new war against the Turks. First of all, it tried to attract its allies to his side. Initially, General Harrington also supported this policy. Nevertheless, Ankara's diplomacy and military strategy gradually alienated France and Italy from Britain.

The Lloyd George Government, unable to attract its allies to its side and unable to secure the necessary support from its colonies, was left alone. Nevertheless, in order to erase the traces of this great defeat and prolong their power -a claim that belongs to Harrington- the British cabinet decided to wage war against the Turks. Harrington was ordered to fire if Turkish forces did not withdraw from the neutral zone, which was not recognized by the Turkish Grand National Assembly. However, Harrington did not follow this order because of the risk of another defeat. It was Britain's Turkish policy that put the Mudanya Armistice in difficulty. Türkiye wanted the occupation of Eastern Thrace to end and be handed over to the Turkish Grand National Assembly. Britain would accept an end to Greek occupation. However, it would insist that Allied forces remain in Eastern Thrace at least until peace.

At the meeting of the armistice talks on October 5, Harrington made it clearer that Eastern Thrace would not be evacuated by Allied forces until peace. This was supported by the Italian delegate. This situation posed a significant threat to the resumption of the war. Commander-in-Chief Mustafa Kemal Pasha issued an order to the Western Front Command and the Chief of General Staff, notifying them that the decision to halt military operations was rescinded as of 18:00 on October 6. To General Harrington's question "will the operation be carried out against Greek troops or against other troops?", İsmet Pasha replied "if there is no agreement, there is freedom of action". The Turks would emerge victorious from this confrontation and Eastern Thrace would be taken before peace.

Keywords: *Türkiye, Britain, Turkish Policy, Mudanya Armistice*

Mudanya'da Geçmişin İzlerinden Gelecek Hedeflerine: Beklentiler, Sorumluluklar

Neslihan DOSTOĞLU*

Özet

Mudanya, M.Ö. 8. yüzyılda İyon şehir devletlerinden biri olan Kolofonlular tarafından Myrleia adıyla kurulmuş bir sahil yerleşmesidir. Günümüze kadar çeşitli uygarlıkların iz bıraktığı yerleşmede 13. yüzyıl başlarında Haçlıların egemenliği döneminde yerleşmeye Montaneaia adı verilmiş ve giderek bu isim Mudanya olarak evrilmiştir. 1321 yılında Orhan Bey tarafından Osmanlı topraklarına katılan Mudanya, 1918 Mondros Mütarekesi'ne kadar çok kültürlü bir yerleşim olarak Osmanlı egemenliğinde kalmış, 1920'de önce İngilizler, daha sonra Yunanlılar tarafından işgal edilmiş, nihayet 1922 yılında Türk Ordusu tarafından bu işgale son verilmiştir.

Osmanlı döneminde uluslararası ve ulusal ölçekte önemli bir ticaret merkezi haline gelen Mudanya, Cumhuriyet döneminde de özellikle siyasi, ekonomik ve ticari anlamda önemini sürdürmüştür. Giderek nüfusu artan Mudanya'da Bütünşehir Yasası ile 30 Mart 2014 tarihinden itibaren ilçeye bağlı belde ve köyler mahalle statüsü olarak Mudanya ilçesine dahil olmuştur. Bunlara ilçe merkezinde yer alan mahalleler de eklenince toplam mahalle sayısı 47'ye, nüfus ise günümüzde yaklaşık 110,000'e yükselmiştir. İlçede dış turizmin yanında, özellikle başta Bursa olmak üzere çevre il ve ilçelerden gelenlerin oluşturduğu günübirlik yerli turizm faaliyetleri yoğun olarak yaşanmaktadır. Bunun yanında kendi yazlık evlerinde kalanların sayısı da oldukça fazladır.

Mudanya yüzlerce yıllık geçmişindeki uygarlıklar zinciri nedeniyle kültürel anlamda çok önemlidir. Ayrıca, Marmara denizi kıyısındaki konumu ve yeşil alanları, özellikle zeytinlikleri nedeniyle de doğal varlıklar açısından da çok zengindir. Yüzyıllardır ulusal ve uluslararası ticaretin de merkezlerinden biri olan Mudanya, aynı zamanda endüstriyel olarak da gelişmiştir. Peki Mudanya'nın hedefi nedir? Nasıl bir yerleşim olmayı hedeflemektedir? Kültür kenti mi? Ticaret kenti mi? Endüstri kenti mi? Turizm kenti mi? Ya da bunların hepsi mi? Mudanya nasıl kimlikli bir yerleşim olabilir? Mudanya'nın hayalleri, iyi formüle edilmiş bir eylem planına dönüşebilir mi?

Mudanya'da, tek bir ağacın korunmasından mahalle meydanlarının ve kent parklarının daha da zenginleştirilmesine, kültürel varlıklarının korunmasına, insanların ve diğer tüm canlıların yaşam kalitesini fiziksel, sosyal ve ekonomik anlamda artıracak adımların atılmasına yol açacak eylem planlarını elde etmek ve bunları uygulamak hedeflenmelidir. Bu kapsamda, Mudanya'da özgün dokusunu büyük ölçüde koruyan alanlarla ilgili özel çalışmalar yapılması bölgede kentsel kimliğin korunması ve kentsel sürdürülebilirlik için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel kimlik, Kültürel birikim, Mudanya, Sürdürülebilirlik

From Traces of the Past to Future Goals in Mudanya: Expectations, Responsibilities

Abstract

Mudanya is a coastal settlement founded under the name Myrleia in the 8th century B.C. by the Colophonians, one of the Ionian city-states. The settlement, where various civilizations have left their mark until today, was called Montaneia during the rule of the Crusaders at the beginning of the 13th century, and this name gradually evolved into Mudanya. Mudanya, which was annexed to the Ottoman lands by Orhan Bey in 1321, remained under Ottoman rule as a multicultural settlement until the Armistice of Mondros in 1918. In 1920, it was occupied first by the British, then by the Greeks, and finally, this occupation was ended by the Turkish Army in 1922.

Mudanya, which became an important trade center on an international and national scale during the Ottoman period, maintained its importance especially in political, economic and commercial terms during the Republican period. The population of Mudanya continued to increase and as of March 30, 2014, with the Whole City Law, the towns and villages of the district have received neighborhood status and have been included in the Mudanya district. When the neighborhoods in the district center were added to these, the total number of neighborhoods increased to 47 and the population increased to approximately 110,000 at present. In addition to foreign tourism, daily local tourism activities, especially those coming from surrounding provinces and districts, especially Bursa, are intensely experienced in the district. In addition, the number of people staying in their own summer houses is also quite high.

Mudanya is very important in cultural terms due to the chain of civilizations in its hundreds of years of history. In addition, it is very rich in terms of natural assets due to its location on the coast of the Marmara Sea and its green areas, especially olive groves. Mudanya, which has been one of the centers of national and international trade for centuries, has also developed industrially. So what is Mudanya's goal? What kind of settlement does it aim to be? Is it a city of culture? Is it a trading city? Industrial city? Is it a tourism city? Or all of these? How can Mudanya be a settlement with an identity? Can Mudanya's dreams turn into a well-formulated action plan?

In Mudanya, the aim should be to obtain and implement action plans that will lead to protection, starting from a single tree to the further enrichment of neighborhood squares and city parks, the protection of cultural assets, and the taking of steps that will increase the quality of life of people and all other living creatures physically, socially and economically. In this context, carrying out special studies on areas that largely preserve their original texture in Mudanya is important for the preservation of urban identity and urban sustainability in the region.

Keywords: *Cultural heritage, Mudanya, Sustainability, Urban identity*

Ağız Bilimi Açısından Mudanya ve Köyleri

Hatice ŞAHİN*

Özet

Geçmişten günümüze sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel birikimiyle gelen Bursa, bugün de tarih, dil, edebiyat, ekonomi, coğrafya vb. toplumu doğrudan ilgilendiren tüm bilim dalları için inceleme alanı oluşturabilecek zengin malzemeye sahiptir. Bu açıdan bakıldığında Bursa'nın tüm bu alanlarda mercek altına alınması büyük önem taşımaktadır.

Bursa, Osmanlı'nın kuruluş döneminden itibaren Oğuz Türklerinin hâkimiyetinde olmuş, tarih boyunca farklı sebeplerle Oğuz Türkleri dışında Türkler ve Türk olmayanların da yerleştiği/yerleştirildiği bir şehir olmuştur.

Tüm bu siyasi, ekonomik ve tarihi önem ile hareketlilik, şüphesiz Bursa'ya dilbilimi açısından da bir nitelik kazandırmış, Türk dili ve başka diller açısından da çeşitlilik yaratmıştır. Bir toplumun maddi manevi tüm değerlerinin yansıtıcısı olarak dil, Bursa'da da bu işlevi yerine getirmiş, şehirde var olan/gelişen tarihi olayları, sosyal ilişkileri, ticari hayatı, coğrafi özellikleri, iklimi, edebiyatı, eğitimi vb. yazılı olarak veya kuşaktan kuşağa sözlü olarak bugüne kadar taşımıştır. Bir başka deyişle Bursa'nın bünyesinde bulundurduğu tüm zenginlik ve çeşitlilik, sözlü ve yazılı dil ürünleriyle incelenebilir bir durumdadır. Standart dil olarak bilinen yazılı dil ürünleriyle ilgili çalışmalar, geç başlamış olsa da belli bir düzeye ulaşmıştır. Sözlü dil ürünlerinin incelenmesi ise özellikle bazı bölgelerde yetersiz kalmıştır. Bu ayrım üzerinden Bursa'ya bakıldığında değinilen durum söz konusudur. Bu kadar önemli kültür, siyaset merkezinin yerel ağızlarıyla ilgili çalışmalar henüz istenilen düzeyde değildir.

Bursa'nın bir ilçesi olarak Mudanya da Osmanlı'nın fethi, göçler, mübadele vs. sebeplerle Rumların, Rumların yerine gelen Girit mübadillerinin, Bulgaristan, Yunanistan hatta Batum göçmenlerinin, Pomakların, Karaçayların ve tabii farklı Oğuz boylarının bir arada yaşadığı yerleşim birimi olarak bugüne kadar gelmiştir.

Bu duruma bağlı olarak Mudanya'da farklı dillerin ve Türk dilinin farklı ağızlarının konuşulduğu bilinmektedir. Dolayısıyla bu ağızların her birinin incelenmesi, kayıt altına alınması; dilin değişim ve gelişim özelliklerinin tespit edilmesi, bölgedeki etnik yapıya dair ipuçlarının elde edilmesi, bölgedeki dil ilişkilerinin ortaya konabilmesi gibi pratik faydalar sağlayacak niteliktedir. Bu bildiride ağız bilimi açısından Mudanya ilçesinin tüm köyleri olmasa da çok sayıda köyünde cumhuriyetin ilk yıllarında ve günümüzde gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi planlanan bazı çalışmalardan, köylerin yapısı ve genel dil tutumlarından söz edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ağız bilimi, Bursa, göç, Mudanya.

Mudanya and Its Villages in Terms of Dialectology

Abstract

Bursa, which has come to the present day with its social, political, economic and cultural accumulation, has rich material that can be a field of study for all branches of science that directly concern society such as history, language, literature, economy, geography, etc. From this perspective, it is of great importance to examine Bursa in all these fields.

Bursa has been under the rule of Oghuz Turks since the foundation of the Ottoman Empire, and has been a city where Turks and non-Turks have settled/been settled in addition to Oghuz Turks for various reasons throughout history.

All this political, economic and historical importance and mobility have undoubtedly given Bursa a quality in terms of linguistics, and have created diversity in terms of the Turkish language and other languages. Language, as a reflector of all the material and spiritual values of a society, has fulfilled this function in Bursa, and has carried the historical events, social relations, commercial life, geographical features, climate, literature, education, etc. that exist/develop in the city to the present day in written form or orally from generation to generation. In other words, all the richness and diversity that Bursa has can be examined with its oral and written language products. Although studies on written language products known as the standard language started late, they have reached a certain level. However, the examination of oral language products has been insufficient, especially in some regions. When Bursa is examined through this distinction, the situation mentioned is in question. Studies on the local dialects of such an important cultural and political center are not yet at the desired level.

Mudanya, a district of Bursa, has come to this day as a settlement unit where Greeks, Cretan exchangees who replaced Greeks, Bulgarian, Greek and even Batumi immigrants, Pomaks, Karachays and of course different Oghuz tribes lived together due to reasons such as the conquest of the Ottoman Empire, migrations, exchanges, etc.

Depending on this situation, it is known that different languages and different dialects of the Turkish language are spoken in Mudanya. Therefore, examining and recording each of these dialects will provide practical benefits such as determining the characteristics of the change and development of the language, obtaining clues about the ethnic structure in the region, and revealing the language relations in the region. In this report we will try to talk about some studies carried out and planned to be carried out in many villages of Mudanya district, if not all in terms of dialectology in the early years of the republic and today, the structure of the villages and general language attitudes.

Keywords: *Bursa, dialectology, migration, Mudanya.*

The history of Triglia (Tirilye) from Greek archives and books: Monasteries and Churches

Gerasimos APOSTOLATOS*

Abstract

The Triglian professor and writer Tryfon Evaggelidis (Vrylleion-Trigleia) provides detailed reports with all the relevant historical data about a) Vrylleion (500 BC) and b) the current coastal settlement of Triglia in the period 1283-1289.

However, before the creation of this settlement, there had been the establishment of at least seven Monasteries in the wider area from the 8th century. Today exist only the Medikion Monastery and the ruins of Agia Sotira and of Agios Ioannis or Pelekiti. The church of Agios Stefanos or Evangelistria (Fatih Camii) was the catholicon of the Hinolakkos Monastery, and the church of Pantovasilissa (Kemerli Kilise), was the catholicon of the Trigleia Monastery, both were integrated into the seaside settlement subsequently named after this monastery Triglia or Trigleia and still exist in Tirilye.

There were also six other churches from which only Panagia-Metropolis still exists and is used as a cultural center (Tirilye Kültür Merkezi) and Agios Georgios Ano, known as Dundar's Evi. All the remaining buildings were designated as monumental structures by Turkish authorities.

From the Codices of Demogerontia (Council of Custodians-cum-Elders) of Triglia, kept in GAK (General Archives of the State) we learn the history of these Monasteries and Churches until 1922.

Keywords: History of Triglia, Tirilye, Monasteries, Churches, Greek Archives

Yunan Arşivleri ve Kitaplarından Triglia (Tirilye) Tarihi: Manastırlar ve Kiliseler

Özet

Trilyeli profesör ve yazar Tryfon Evaggelidis (Vrylleion-Trigleia), a) Vrylleion (MÖ 500) ve b) 1283-1289 döneminde Triglia'nın (Tirilye) mevcut sahil yerleşimine dair ilgili tüm tarihî verileri içeren ayrıntılı raporlar sunmaktadır.

Ancak, bu yerleşim kurulmadan önce, 8. yüzyıldan itibaren daha geniş bölgede en az yedi manastır kurulmuştur. Bugün yalnızca Medikion Manastırı ve Agia Sotira ile Agios Ioannis ya da Pelekiti'nin kalıntıları mevcuttur. Agios Stefanos ya da Evangelistria (Fatih Camii) kilisesi Hinolakkos Manastırı'nın ana kilisesiydi ve Pantovasilissa Kilisesi (Kemerli Kilise), Trigleia Manastırı'nın ana kilisesiydi; her ikisi de sahil yerleşimine dahil edilmiş ve adını bu manastırdan alan Triglia ya da Trigleia olarak anılmıştır ve günümüzde Tirilye'de hâlâ varlıklarını sürdürmektedirler.

Ayrıca, altı diğer kilise daha bulunmaktaydı; bunlardan yalnızca Panagia-Metropolis ayakta kalmış ve kültür merkezi olarak kullanılmaktadır (Tirilye Kültür Merkezi), Aziz Georgios Kilisesi ise Dundar'ın Evi olarak bilinmektedir. Geri kalan tüm yapılar, Türk yetkilileri tarafından anıtsal yapı olarak tescil edilmiştir.

Triglia'nın Demogerontia (Vakıf Yönetimi- Vekiller Konseyi) Kodiklerinden (kayıtlarından), Yunan Devlet Arşivleri'nde (GAK) saklanan belgeler aracılığıyla, bu manastır ve kiliselerin 1922 yılına kadar olan tarihini öğrenmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Triglia Tarihi, Tirilye, Manastırlar, Kiliseler, Yunan Arşivleri

The history of Triglia (Tirilye) from Greek archives and books: Education and professional activities

Vassileios SAKELLARIDIS*
Eugenia MYTILINEOU*

Abstract

The first school in Triglia was founded in 1830, in a small old building. Later, in 1839 a new school for boys was built on Iskele Cad. It had two floors, 7 classes, 180 students/class and 3 teachers. About 30 years later a girl's school financed by George Zarifis, was built next to the boy's school. Also, there were two kindergartens, which used the same building. The total number of students in the building were 430. Between 1909-1912, with the support of Metropolitan Chrysostomos, the big New Stone School (Tas Mektep) was made.

Triglians, were mainly farmers, the main crop was olives There was a modern olive press factory and other 15-20 smaller ones, scattered in the town. The second crop was the production of cocoons. This was taking place at the 3d floor of the houses and was mainly a woman's income.

New big houses and factories started built about 1880. Some of them are still landmarks of this town and will be discussed.

In memory of those people, a book of 420 pages, A4 size, including about 1000 genealogical trees with 12000 people was published recently. The information used was from the Codices of dowry agreements and wills and from records of refugee's families arrived in Greece.

Keywords: Triglia, Schools, Population Exchange Refugees, Genealogical Trees

Yunan Arşivleri ve Kitaplarından Triglia (Tirilye) Tarihi: Eğitim ve Mesleki Faaliyetler

Özet

Triglia'daki ilk okul, 1830 yılında küçük ve eski bir binada kuruldu. Daha sonra, 1839'da Iskele Caddesi'nde erkek çocuklar için yeni bir okul inşa edildi. Bu okul iki katlıydı, 7 sınıfı vardı, her sınıfta 180 öğrenci ve 3 öğretmen bulunuyordu. Yaklaşık 30 yıl sonra, George Zarifis tarafından finanse edilen bir kız okulu, erkek okulunun yanına inşa edildi. Ayrıca, aynı binayı kullanan iki anaokulu da vardı. Binadaki toplam öğrenci sayısı 430 idi. 1909-1912 yılları arasında, Metropolit Chrysostomos'un (Khrysostomos) desteğiyle büyük Yeni Taş Mektep (Taş Mektep) yapıldı.

Triglialılar ağırlıklı olarak çiftçiydi ve ana ürün zeytindi. Kasabada modern bir zeytin presi fabrikası ve kasaba genelinde dağılmış 15-20 kadar daha küçük presler vardı. İkinci ürün ise koza üretimidir. Bu faaliyet, evlerin üçüncü katlarında gerçekleşiyor ve ağırlıklı olarak kadınların gelir kaynağını oluşturuyordu.

Yaklaşık 1880 yılından itibaren yeni büyük evler ve fabrikalar inşa edilmeye başlandı. Bunların bazıları hala kasabanın simge yapıları olarak varlığını sürdürmekte olup, üzerinde durulacaktır.

Bu insanların anısına, yaklaşık 1.000 soy ağacı ve 12.000 kişiyi içeren, A4 boyutunda 420 sayfalık bir kitap yakın zamanda yayımlandı. Kullanılan bilgiler, çeyiz anlaşmaları ve vasiyet kayıtları ile Yunanistan'a gelen mülteci ailelerin kayıtlarından elde edildi.

Anahtar Kelimeler: Triglia, Okullar, Mübadiller, Soy Ağaçları

* Researcher- Triglian Descendant, basil_s@yahoo.com

* Emeritus Prof., Physics Dept, Univ. of Patras,, Researcher-Triglian Descendant, genie.xyzt@gmail.com

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Tirilye Taş Mektep (1913-1928)

İsmail YAŞAYANLAR*

Özet

Osmanlı Tirilye'si 19. yüzyılın ikinci yarısında Mudanya Kazası'na bağlı bir nahiye statüsündeydi ve nüfusu %90'ı aşan bir oranda Rumlardan oluşmaktaydı. Kasaba dahilinde erkek ve kız çocukların eğitim gördüğü iki sınıftan oluşan tek bir okul bulunuyordu. 1885 senesinde Tirilye'deki okula bir sınıf daha ilave edilmek istenmişse de bu hayata geçirilemedi. 20. yüzyılın başında nahiyenin artan nüfusa oranla yeni bir okul inşa edilmemiş olması bir sorun haline geldi ve Bursalı Rumlardan toplanan parayla yeni bir okul yapılması kararlaştırıldı. 1909 senesinde Çardak Mahallesi'nde büyük bir okulun inşası başladı. Bugün Taş Mektep olarak bildiğimiz bu okul 1910 yılında eğitim için hazır hale gelmiş olsa da ruhsat alamadığı için faaliyete geçemedi. 1 Eylül 1913'te İzmir Metropolit Hrysostomos'un açılış konuşmasıyla hizmete giren Taş Mektep, mübadele sonrasında 1923 senesinde savaş öksüzlerinin zanaat eğitimi gördüğü yatılı bir mektep haline getirildi. 1925 senesinde ismi Tirilye Şehir Yatı Mektebi olan kurum, 1928 yılında kapatıldı ve daha sonra bölge ilkokulu olarak kullanıldı.

Bu bildiriye Tirilye Taş Mektep'in kuruluşundan Şehir Yatı Mektebi olarak kapatıldığı 1928 senesinde kadarki süreçte geçirdiği değişimler T.C. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı ve Cumhuriyet Arşivleri'ndeki belgeler, Maarif Nezareti, Hudavendigar Vilayeti ve Bursa Vilayeti salnamelerinden elde edilen veriler çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bursa, Mudanya, Tirilye, Taş Mektep, Şehir Yatı Mektebi

Triglia Taş Mektep from the Ottoman Empire to the Republic (1913-1928)

Abstract

Ottoman Triglia was a sub-district of the Mudanya District in the second half of the 19th century, and its population was over 90% Greek. There was only one school in the town with two classrooms for boys and girls. In 1885, there was an attempt to add another classroom to the school in Triglia, but this was not realized. In the beginning of the 20th century, the lack of a new school for the growing population of the district became a problem and it was decided to build a new school with the money collected from the Greeks of Bursa. In 1909, the construction of a large school began in the Çardak neighborhood. This school, which we know today as Taş Mektep, was ready for education in 1910, but could not start operating because it could not obtain a license. Opened on September 1, 1913 with the inauguration speech of Hrysostomos, Metropolitan of Izmir, Taş Mektep was transformed into a boarding school in 1923 after the exchange, where war orphans were trained in crafts. In 1925, the institution was renamed Triglia City Boarding School, closed in 1928 and later used as a regional primary school.

This paper will examine the changes Triglia Taş Mektep evolved from its foundation until 1928, when it was closed as the City Boarding School, within the framework of the documents in the General Directorate of State Archives, Ottoman and Republican Archives, and the data obtained from the yearbooks of the Ministry of Education, Hudavendigar and Bursa Provinces.

Keywords: Bursa, Mudanya, Triglia, Taş Mektep, City Boarding School

Myrleia/Apameia'nın Roma Kolonisi Olması ve Sonrasındaki Gelişimi

Alper CAN*

Özet

Myrleia/Apameia Asia Minor'ün batı kıyılarında yaşayan Hellenlerin kurdukları bir koloni kentidir. Propontis kıyılarında kurulmuş en eski kentlerden olmasına karşın kent hakkındaki bilgimiz oldukça kısıtlıdır. Bağımsız polis olduğu dönemde, ya da Bithynia Krallığı egemenliğinde olduğu dönemde adı antik kaynaklarda nadiren anılır. Adı geçtiğinde de konumu, binaları, yöneticileri ya da başka kentlerle ilişkisine dair ayrıntılar bulamayız. MÖ 1. asırda Roma kolonisi haline gelmesi tarihinde bir dönüm noktası oluşturur. Bu olaydan sonra parlak bir döneme girmiş, arazisi oldukça büyümüş olsa da bu refah antik metinlere yansımamıştır. Kent hakkında yeni bilgilerin ortaya çıkması için 17. Asrı beklemek gerekmiştir. İlk Osmanlı başkentini görmek isteyen seyyahların deniz yoluyla kolay ulaşılabilen bir noktada bulunan Mudanya'ya gelmesi ve bunların bir kısmının Eski Çağ uygarlığına aşina olması sayesinde antik kentin görünümüne ilişkin ilk bilgiler birikmeye başlamıştır. Bu çalışmada önce kent tarihinin az değinilmiş bir iki noktasına değindik. Sonra dönemin olayları ve bazı Apameia sikkelerinden hareketle kentin koloni statüsü kazandığı tarihi kesinleştirmeye çalıştık. Ardından daha önce hiç tartışılmamış olan bir konuyu açtık, arkeolojik buluntular ve yazıtlara dayanarak koloninin kurulduğu yer hakkında görüş belirttik. Osmanlı fethinden sonra Mudanya'nın yer değiştirme sebebini bu görüşümüze bağladık. Son olarak da yeni mezar buluntuları ve yazıtların ışığında kentin arazisinin ne denli büyüdüğünü gösterdik, bu büyümenin nasıl mümkün olabileceğine dair fikir yürüttük. Yeni bulgular İmparatorluk Dönemi sonlarında Apameia'nın Prusa'dan daha dikkat çekici bir kent olduğunu gösteriyor ancak bulmacanın eski parçalarını, bölgede yeri tespit edilememiş kentleri de hesaba katmalıyız. Tüm bu konularda daha kesin yargılara varabilmek için küçük bir kısmı kazılmış antik kent kazısından yeni bilgiler edinebilmeyi umuyoruz.

Anahtar Kelimeler: Apameia, Bithynia, Myrleia, Prusa

Myrleia/ Apameia's Becoming a Roman Colony and Its Subsequent Development

Abstract

Myrleia/Apameia was a colonial city founded by the Hellenes living on the western coast of Asia Minor. Although it is one of the oldest cities founded on the shores of the Propontis, our knowledge of the city is quite limited. Its name is rarely mentioned in ancient sources during the period when it was an independent polis or under the rule of the Kingdom of Bithynia. When it is cited, we find no details regarding its location, buildings, governors, or relationships with other cities. The city's transformation into a Roman colony in the 1st century BC marks a significant turning point in its history. Following this event, it entered a prosperous period and expanded considerably, although this growth is not reflected in ancient texts. It wasn't until the 17th century that new information began to emerge about the city.

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

The first information about the appearance of the ancient city has begun to accumulate thanks to the fact that travelers who want to see the first Ottoman capital came to Mudanya, which was located at a point that is easily accessible by sea, and some of them were familiar with the civilization of the Ancient Era. In this study, we first briefly touched upon a few points of Apameia's history that have not been discussed sufficiently. Then we tried to determine the date when the city gained colony status, based on the events of the period and some Apameia coins. Subsequently, we introduced a topic that had never been discussed before, sharing our views on the location of the colony based on archaeological findings and inscriptions. We presented the relocation of Mudanya after the Ottoman conquest as supporting evidence for our viewpoint. Lastly, we demonstrated how much the city's land area has expanded in light of the new burial finds and inscriptions, and we speculated on how this growth might have been possible. New findings show that Apameia was a more remarkable city than Prusa in the Late Imperial Period, but we must also take into account the missing pieces of the puzzle, the cities whose locations have not been identified in the region. We hope to obtain new information from the excavation of the ancient city, a small part of which has been excavated, in order to be able to make more definitive judgments on all these issues.

Keywords: Apameia, Bithynia, Myrleia, Prusa

Mudanya-Paris: Mudanya Mütarekesi'nin Fransa'daki Etkisi

Odile MOREAU*

Özet

Mudanya Mütarekesi'nin imzalanması iki aşamada gerçekleşti. Önce 11 Ekim 1922'de Türkiye Büyük Millet Meclisi, Fransa, İngiltere ve İtalya arasında, daha sonra 14 Ekim 1922'de Yunanistan da bunlara katıldı.

Mudanya Mütarekesi'nin Fransa'da karşılanışını, son derece önemli ve beklenen bu büyük olayın Fransa'da nasıl ele alındığını sunacağız. Nitekim uluslararası kamuoyu ve özellikle Fransız kamuoyu, Anadolu'daki Kurtuluş Savaşı'nı ve buna bağlı uluslararası gelişmeleri büyük bir ilgi ve dikkatle takip etmekteydi.

"Mudanya-Paris" ifadesi, Mudanya Mütarekesi'nin imzalanmasından itibaren Paris'e bilgilerin nasıl aktarıldığını ve nasıl yayılacağını anlatıyor. Sunumumuz birinci elden Fransızca kaynaklara dayanmaktadır. Arşivlere danışılmasının yanı sıra, temel özelliklerini sunacağımız Mudanya Mütarekesi'nin imzalanmasının duyurulması konusunda Fransız basınına da özel önem verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mudanya Mütarekesi, Fransız Basını, Uluslararası Kamuoyu, Türk Kurtuluş Savaşı

Mudanya-Paris: The Impact of the Mudanya Armistice in France

Abstract

The signing of the Mudanya armistice occurred in two stages. First, on October 11, 1922, between the Grand National Assembly of Turkey, France, Great Britain and Italy, then they were joined, on October 14, 1922, by Greece.

We will present the reception of the Mudanya armistice in France and how this major event, both extremely important and anticipated, was covered in France. Indeed, international public opinion and in particular French public opinion follows with great interest and attention the war of independence in Anatolia and related international developments.

The expression "Mudanya-Paris" suggests how information was transmitted from the signing of the Mudanya armistice to Paris and how it was going to be disseminated. Our presentation is based on first-hand French sources. In addition to consulting archives, particular attention is paid to the French press around the announcement of the signing of the Mudanya armistice, the main characteristics of which we will present.

Keywords: Armistice of Mudanya, French Press, International Public Opinion, Turkish War of Independence

The Mudanya Armistice and its implications according to Greek sources

Georgios LIMANTZAKIS*

Abstract

The proposed paper deals with the Mudanya Armistice, the agreement that ended the Greco-Turkish War of 1919-1922, focusing on Greek sources. The paper deals with the reaction of Greece and its Allies (Britain, France and Italy) to the news of the military defeat in Anatolia, which allowed the Turkish nationalists to reach the Straits and led Britain to explore the option of a new war against the Turks (the so-called Chanak Crisis). The Allies asked the belligerents to hold talks for a ceasefire, but the Greek government was not informed on time, and as a result the Greek delegation arrived a day later in Mudanya, only to realize that a preliminary agreement had already been reached. The Greek delegation tried to buy time and made counter-proposals, but when they were rejected, the Greek government decided to accede to the agreement on October 14, 1922. The paper will explore whether the Greek side had the option of not accepting the agreement, and how that could end. A short reference to the evacuation of Eastern Thrace will be made, as well as to the indictment of the extraordinary military tribunal that was formed in Greece, in order to bring justice and punish those responsible for the defeat. The paper will make extensive use of the memoirs of the head of the Greek delegation in Mudanya, Alexandros Mazarakis-Ainian, as well as related articles and the Greek Press of the time, aiming to assist a better understanding of the related events.

Keywords: Greece, Turkey, Allies, Greco-Turkish War (1919-1922), Eastern Thrace.

Yunan Kaynaklarına Göre Mudanya Mütarekesi ve Sonuçları

Özet

Bu makale, 1919-1922 Türk-Yunan Savaşı'nı sona erdiren Mudanya Mütarekesi'ni Yunan kaynakları üzerinden incelemektedir. Özellikle Yunanistan ve müttefiklerinin (İngiltere, Fransa ve İtalya) Anadolu'daki askeri yenilgiye verdikleri tepkiyi ele alırken, Türk milliyetçilerinin Boğazlara kadar ilerlemesinin ardından İngiltere'nin Türklerle yeni bir savaş seçeneğini değerlendirmeye başladığı (sözde Chanak Krizi) sürece odaklanmaktadır. Müttefikler, savaşan tarafları ateşkes görüşmeleri yapmaya davet etti ancak Yunan hükümeti zamanında bilgilendirilmediği için Yunan heyeti Mudanya'ya bir gün geç gelmiş ve ön anlaşmanın çoktan imzalanmış olduğunu görmüştür. Yunan heyeti, zaman kazanmak amacıyla karşı tekliflerde bulunmuş ancak bu teklifler reddedilince, Yunan hükümeti 14 Ekim 1922'de anlaşmayı kabul etmek zorunda kalmıştır. Makale, Yunan tarafının anlaşmayı reddetme seçeneğinin olup olmadığını ve bu durumun nasıl sonuçlanabileceğini değerlendirecektir. Ayrıca Doğu Trakya'nın tahliyesi ve Yunanistan'da yenilgiden sorumlu olanları yargılamak üzere kurulan olağanüstü askeri mahkemenin faaliyetlerine de kısaca değinilecektir. Makale, Mudanya'daki Yunan heyetinin başkanı Alexandros Mazarakis-Ainian'ın anıları, ilgili makaleler ve dönemin Yunan basınına dayanarak olayların daha iyi anlaşılmasını amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Yunanistan, Türkiye, Müttefikler, Türk-Yunan Savaşı (1919-1922), Doğu Trakya.

Mudanya Mütarekesi Günlerinde Mudanya Şehri

Raif KAPLANOĞLU*

Özet

XX. yüzyılın başında Mudanya, büyük ölçüde Rum halkının yaşadığı bir şehirdi. Şehirde; 8 Rum mahallesi ile 6 Müslüman mahallesi bulunuyordu. Mudanya ekonomisi büyük ölçüde zeytin ve zeytinin işlenmesiyle yapılan zeytinyağı ve sabun üretimine dayanmaktaydı. Liman şehri olduğu için, ticaret de gelişmişti. Bu nedenle şehirde önemli ölçüde Avrupalı Levanten tüccarlar yaşamaktaydı. Mudanya, Bursa şehrinin başlıca limanı olduğu için Bursa ile çok sıkı bir ekonomik bağı ve ilişkisi bulunmaktaydı. Mütareke günlerinde Mudanya şehrinin durumu tam bir kargaşa içinde olduğu söylenebilir. Şehrin büyük bölümünü oluşturan Rumlar, 12 Eylül 1922 tarihinde önce şehri terk etmişti. Ancak bu dönemde, Bursa bölgesindeki Rum ve Ermeniler genellikle Mudanya İskelesi yoluyla bölgeyi terk etmek istemeleri nedeniyle, çok büyük kalabalıkların Mudanya şehrinde günlerce gemi beklemesi sonucu şehrin dokusunda önemli etkileri olduğu anlaşılmaktadır. Savaş nedeniyle bölgede Yunan ordusunun terk ettiği çok sayıda savaş araçları ile cesetler gömülmeden bulunuyordu. İşgal ve sonrasında bazı mahallelerde yangınlar çıkmıştı. Konferans günlerinde şehrin büyük bölümü boştu. Ordu, Mudanya'da boşalan bu haneleri yağmadan korumaya çalışıyordu. Devrin gazetelerinde, uzaktan gece "Mudanya evlerinde tek-tük ışıklar yandığını", "sokakları تنها, evlerin birçoğunun boş" olduğunu yazmaktadır. Ancak yine de şehrin Müslüman ahalisi her yeri fenerlerle donatmış, defne dalları ve bayraklarla süslemiş zafer takları kurmuştu.

Anahtar Kelimeler: Mudanya, Mütareke, Rum Nüfusu, Kurtuluş Savaşı

The City of Mudanya During the Armistice of Mudanya

Abstract

At the beginning of the 20th century, Mudanya was largely a city inhabited by the Rum population. The city had 8 Rum neighborhoods and 6 Muslim neighborhoods. Mudanya's economy was primarily based on olive cultivation and the production of olive oil and soap. As a port city, trade was also well-developed. For this reason, a significant number of European Levantine merchants resided in the city. Since Mudanya was the main port for the city of Bursa, it had strong economic ties and close relations with Bursa. During the armistice period, Mudanya was in a state of complete chaos. The Rum population, who made up the majority of the population, had abandoned the city on September 12, 1922. However, it is understood that the city was significantly affected by the large crowds of Rum and Armenians from the Bursa region who wanted to leave the area via the Mudanya pier, often waiting for days for ships. The region was also littered with abandoned military equipment and unburied bodies left by the retreating Greek army due to the war. Fires had broken out in some neighborhoods during and after the occupation. During the conference days, most of the city was empty and the army was trying to protect the deserted homes in Mudanya from looting. Newspapers of the time reported that at night, "a few lights were visible from distant houses in Mudanya" and that "the streets were deserted, and many houses were vacant." However, the Muslim population of the city had hung lanterns everywhere, and victory arches adorned with laurel branches and flags had been erected.

Keywords: Mudanya, Armistice, Rum Population, War of Independence

The Armistice of Mudanya and the role of Italy: Diplomacy, Geopolitical Ambitions and Public Opinion

Giovanni CASSANO*

Abstract

From the beginning, Italy had sympathized with the Turkish nationalist movement, in contrast to the more rigid and pro-Greek British policy. This approach was motivated by geopolitical interests and economic considerations: Italy tried to avoid a direct confrontation with the Turks and wanted to maintain good relations with them for commercial reasons and influence in the region. This political line was evident in 1921, when Italy took diplomatically the side of the Ankara side of Turkey, to which it also supplied weapons and information concerning the Greek forces.

During the Mudanya negotiations, Italy played a mediating role, trying to foster a peaceful solution, declaring that its role was limited exclusively to peace achievement. It was among the first powers to recognize the legitimacy of the Atatürk's government and to establish regular diplomatic relations with the Republic of Turkey. A significant part of the Italian public opinion supported the line adopted by the Italian government.

Several sectors of the Italian public opinion welcomed the movement of Mustafa Kemal Atatürk, considered the leader who was lifting up his country from the humiliations suffered. In particular, socialist-oriented newspapers such as *Avanti!*, tended to sympathize with the Turkish nationalist movement and had a more critical approach towards the western imperialist powers. But many Italian liberals and nationalists were also happy with the Greek defeat. Italy had suffered diplomatic humiliations during the post-war negotiations, because a large part of the promises that had been made were disregarded by the allies. Many saw in the participation at the Mudanya Conference the opportunity to regain some of the lost prestige and to influence the future geopolitical layout of the area.

In conclusion, Italy, with its role as mediator, managed to secure a prominent place in the next peace negotiations, in which periodically re-emerged the strategic discord with Great Britain.

In this study, the historical research method is employed to analyze Italy's role and diplomatic strategies during the Armistice of Mudanya, using both primary and secondary sources. Primary sources include volumes of the Italian Diplomatic Documents from the sixth and seventh series housed in the Historical Diplomatic Archives of the Ministry of Foreign Affairs, as well as historical archives of period newspapers such as *La Stampa*, *Il Messaggero*, *Avanti!*, and *Corriere della Sera*. Secondary sources consist of Fabio Grassi's works *I profitti di un fallimento: politica e affari segreti dell'Italia in Turchia tra 1920 e 1923* and *La Turchia nella politica francese e italiana tra le due guerre*, Antonello Battaglia's study *Il Dodecaneso italiano: una storia da rivisitare - 1912-1943*, and Fabrizio Rudi's article *L'Italia e la guerra greco-turca del 1919-1922*.

Keywords: Armistice of Mudanya, Italian Foreign Policy, Diplomacy, Geopolitical Ambitions, Public Opinion

Mudanya Mütarekesi ve İtalya'nın Rolü: Diplomasi, Jeopolitik Hedefler ve Kamuoyu

Özet

Başlangıçtan itibaren, İtalya, daha katı ve Yunan yanlısı olan İngiliz politikasının aksine, Türk milliyetçi hareketine sempati duymuştur. Bu yaklaşım, jeopolitik çıkarlar ve ekonomik kaygılarla şekillenmiştir: İtalya, Türklerle doğrudan bir çatışmadan kaçınmaya çalışmış ve ticari nedenler ile bölgedeki etkisini sürdürme amacıyla onlarla iyi ilişkiler kurmak istemiştir. Bu siyasi çizgi, 1921 yılında, İtalya'nın diplomatik olarak Türkiye'nin Ankara hükümetinin tarafını tuttuğu ve onlara Yunan kuvvetlerine ilişkin silah ve bilgi sağladığı dönemde belirgin hale gelmiştir.

Mudanya müzakereleri sırasında İtalya, barışçıl bir çözüm sağlamak amacıyla arabulucu bir rol oynamış ve bu rolünün yalnızca barışın sağlanması ile sınırlı olduğunu ilan etmiştir. Atatürk hükümetinin meşruiyetini tanıyan ilk güçlerden biri olmuş ve Türkiye Cumhuriyeti ile düzenli diplomatik ilişkiler kurmuştur. İtalyan kamuoyunun önemli bir kısmı, İtalyan hükümetinin benimsediği bu çizgiyi desteklemiştir.

İtalyan kamuoyunun çeşitli kesimleri, ülkesini yaşadığı zorluklardan kurtaran lider olarak görülen Mustafa Kemal Atatürk'ün hareketini memnuniyetle karşılamıştır. Özellikle sosyalist eğilimli gazeteler, örneğin *Avanti!*, Türk milliyetçi hareketine sempati duymuş ve Batı'nın emperyalist güçlerine karşı daha eleştirel bir yaklaşım sergilemiştir. Ancak birçok İtalyan liberal ve milliyetçi de Yunan yenilgisinden memnun kalmıştır. İtalya, savaş sonrası müzakerelerde diplomatik hayal kırıklıkları yaşamış, çünkü kendisine yapılan birçok vaat müttefikler tarafından göz ardı edilmiştir. Birçok kişi, Mudanya Konferansı'na katılımı, kaybedilen prestijin bir kısmını geri kazanma ve bölgenin gelecekteki jeopolitik düzeninde etkili olma fırsatı olarak görmüştür.

Sonuç olarak, İtalya, arabuluculuk rolü ile gelecekteki barış müzakerelerinde kendine önemli bir yer edinmeyi başarmış ve bu süreçte İngiltere ile arasındaki stratejik anlaşmazlıklar dönemsel olarak yeniden gündeme gelmiştir.

Bu çalışmada, İtalya'nın Mudanya Mütarekesi'ndeki rolü ve diplomatik stratejilerini analiz etmek için tarihsel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Birincil kaynaklar, İtalyan Dışişleri Bakanlığı Tarihsel Diplomatik Arşivleri'nde saklanan altıncı ve yedinci serilere ait *Italian Diplomatic Documents* ciltlerinden ve *La Stampa*, *Il Messaggero*, *Avanti!* ve *Corriere della Sera* gibi dönemin gazetelerinin tarihsel arşivlerinden elde edilmiştir. İkincil kaynaklar arasında ise Fabio Grassi'nin *I profitti di un fallimento: politica e affari segreti dell'Italia in Turchia tra 1920 e 1923* ve *La Turchia nella politica francese e italiana tra le due guerre* adlı eserleri, Antonello Battaglia'nın *Il Dodecaneso italiano: una storia da rivisitare - 1912-1943* başlıklı çalışması ve Fabrizio Rudi'nin *L'Italia e la guerra greco-turca del 1919-1922* makalesi yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mudanya Mütarekesi, İtalyan Dış Politikası, Diplomasi, Jeopolitik Hedefler, Kamuoyu

Mudanya Tarımının Dünü, Bugünü, Yarını

Uğur BİLGİLİ*

Özet

Mudanya, M.Ö. 700'lerde başlayan tarihi ile günümüze kadar önemli bir tarım ve liman şehri olmuştur. Osmanlı tarihinin her döneminde, başkentini yiyecek ihtiyacını karşılayabilmek için Bursa ve çevresinden toplanan iâşenin İstanbul'a nakli karayolunun uzun ve maliyetli olması nedeniyle Mudanya limanı vasıtasıyla gerçekleştirilmekteydi. Geçmişten günümüze zeytincilik ilçe halkının birinci derecede geçim kaynağıdır. 1864 yılında Mudanya'da 3.175 ton zeytin üretimi gerçekleştirilmiştir. Bursa, Mudanya ve Gemlik çevresinden elde edilen zeytin ve zeytinyağı özellikle Karadeniz kıyıları ile Rusya'ya gönderilmekteydi.

Mübadele sonrası zeytini hiç tanımayan göçmenlerin, zeytinlik alanlarda iskân edilmesi nedeniyle ilk yıllarda zeytin üretimi gerilemişti. Bu köylerde, bazı köylüler zeytin ağaçlarını sökerken, bir kısmı zeytinlerini yerlilere kiraya vermişti. Zeytinin köylüye para kazandırdığının görülmesi, göçmenlerin zeytine ilgi duymasını sağlamış, kısa sürede iyi birer zeytinci olmuşlardır.

Günümüzde Mudanya'nın tarım alanı verileri incelendiğinde %69,84'lük payla meyve alanlarının ilk sırada geldiği görülmektedir. Bunu %24,62'lik payla tahıllar ve diğer tarla bitkileri takip etmektedir. 133.274 da'lık meyve alanlarının da %83,29'unu zeytinlik alanlar oluşturmakta, bunu da %6'luk payla incir izlemektedir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere Mudanya'da gerçekleştirilen tarımsal faaliyetlerde ilk sırayı geçmişte olduğu gibi günümüzde de yine zeytin almaktadır. Ancak bununla birlikte ilçede çok fazla sayıda; meyve, sebze, tahıl, yem bitkisi ve baharat bitkilerinin de üretimleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca büyük ve küçükbaş hayvancılıkla, et ve yumurta tavukçuluğu da ilçe gerçekleştirilen faaliyet alanlarındandır.

Mudanya'nın son yıllarda tercih edilen bir yerleşim alanı olması nedeniyle nüfus hızla artış göstermiş ve buna bağlı olarak da ortaya çıkan konut ihtiyacının karşılanabilmesi için yeni yerleşim alanları oluşturulmuştur. Ancak bu Mudanya tarım alanlarının ve özellikle de zeytinliklerin aleyhine gelişmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mudanya, mübadele, tarım, zeytin, zeytinyağı

The Past, Present, and Future of Mudanya's Agriculture

Abstract

Mudanya has been an important agricultural and port city since its history began in 700 BC. In every period of Ottoman history, the transportation of the provisions collected from Bursa and its surroundings to Istanbul in order to meet the food needs of the capital was carried out through the Mudanya port due to the long and costly land route. Olive cultivation has been the primary source of income for the people of the district from past to present. In 1864, 3,175 tons of olives were produced in Mudanya. The olives and olive oil obtained from Bursa, Mudanya and Gemlik were sent to Russia, especially via the Black Sea coast.

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

After the Population Exchange, olive production declined in the first years due to the settlement of immigrants who had no knowledge of olives in olive groves. In these villages, some villagers uprooted their olive trees, while others rented their olives to locals. The fact that olives made money for the villagers made the immigrants interested in olives, and they soon became good olive growers.

When Mudanya's agricultural area data is examined today, it is seen that fruit areas come first with a share of 69.84%. This is followed by cereals and other field crops with a share of 24.62%. Olive groves constitute 83.29% of the 133,274 da fruit areas, followed by figs with a share of 6%. As can be understood from these data, olives are the first in agricultural activities carried out in Mudanya today, as in the past. However, in addition to this, a large number of fruits, vegetables, grains, forage crops and spice plants are also produced in the district. In addition, large and small livestock farming, meat and egg poultry farming are among the areas of activity carried out in the district.

Since Mudanya has become a preferred settlement area in recent years, the population has increased rapidly and new settlement areas have been established to meet the housing needs that have arisen. However, this has developed to the detriment of Mudanya's agricultural areas and especially the olive groves.

Keywords: *Mudanya, population exchange, agriculture, olive, olive oil*

Geçmişten Günümüze Tirilye'de Zeytin Kültürü

Sertaç DOKUZLU*
Senem GÜNER*

Özet

Zeytin (*Olea Europaea* L.), önemli bir besin kaynağı olup, ekonomik değeri yüksek, çok yönlü değerlendirilme olanağına sahip, yetiştirildiği bölgelerin gelişmesine katkı sağlayan bir bitkidir. Zeytin ağacı çok seçicilik göstermeyen, bakım yapılmayan şartlarda dahi büyüeyebilen ve çok uzun ömre sahip bir ağaç olmasına karşılık belli başlı coğrafyalarda yetiştirilebilmektedir. 2022 yılı FAOSTAT verilerine göre dünya genelinde zeytin üretimi yapan 40 ülke bulunmaktadır. Türkiye zeytin üretimi bakımından son derece avantajlı bir konuma sahiptir. Türkiye'de tarihi çok eskilere dayanan zeytin üretimi farklı yörelerde farklı işleme tekniklerinin gelişmesine yol açmış ve çeşit zenginliğinin yanı sıra lezzet zenginliğini de beraberinde getirmiştir. Türkiye'nin zeytin üretilen bölgelerinde, hem sofralık zeytin hem de zeytinyağı üretilmekle birlikte, söz konusu bölgeye özgü çeşitler ağırlık kazanmakta dolayısı ile çeşit özelliklerine bağlı olarak bazı bölgeler sofralık zeytin bazı bölgeler ise yağlık zeytin üretimi ile ön plana çıkmaktadır. Bursa ili Mudanya İlçesi, Tirilye mahallesi Gemlik çeşidi zeytinlerin hâkim olduğu bir mahalle olarak sofralık zeytin yönünden gelişme göstermekle birlikte, zeytinyağı üretimi de çok uzun yıllardan beri mahallenin üretim ve tüketim kültürünün önemli bir parçası haline gelmiştir. Tirilye, antik dönemlerde önemli zeytin yollarından birinin içerisinde yer almaktadır. Osmanlı dönemi Salnamelerinin değişik dönemlerinde ve bazı Avrupa ülkelerinin tarihi arşivlerinde Tirilye'den bahsedilmektedir. Tirilye'ye Roma döneminden kalan Kapanca bölgesindeki antik liman her tarih döneminde en önemli kıyı ulaşım stratejik odak noktası olmuştur. Farklı dönem salnameleri ve İtalya tarih arşivleri özellikle 1338 tarihinde Cenevizli tüccarların Tirilye limanındaki gemilerinin varlığına ve ticaretin hareketliliğine işaret etmektedir. Tarihi kayıtlara göre Bursa ve İstanbul arasında karşılıklı olarak hem yurt içine hem de yurt dışına yüzyıllar boyunca buğday, odun, meyve, şarap, sebze ve et ürünleri, zeytin ve zeytinyağı taşınmıştır. Tirilye'nin tarihi üzerine yapılan çalışmalar, "zeytin", "zeytinyağı" ve "zeytin üretiminin" bir yaşam ve tüketim kültürü olduğunu ortaya koymaktadır. Tarih araştırmacıları Tirilye'de yaşayan yerel halkın çok uzun yıllardır zeytini sadece üretip tüketmediğini aynı zamanda hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirdiğini göstermektedir. Yöre halkının sofralık zeytin işleme konusunda birlikte geliştirmiş oldukları üretim yöntemleri günümüzde hala geçerliliğini korumaktadır. Zeytinyağı da sadece yemeklerde kullanılmamakta, yaralara sürülmekte, bebeklerin banyolarından sonra vücutları zeytinyağı ile ovulmakta ve hanımlar tarafından ellerine ve yüzlerine sürülmektedir. Tirilye'de zeytin üretimi bir aile işidir ve aynı zamanda toplumsal iletişimin bir parçasıdır. Özellikle hasat zamanında tüm aile bir arada çalışmakta, işbölümü yapılmakta, gündüz zeytinler beraberce toplanarak, akşam evlerde seçilerek ayrılmaktadır. Yağlık zeytinler yağhaneye, kaplık zeytinler ise mahzene götürülmektedir. Mahzenler genellikle ailelerin evlerindedir. Tirilye'nin mimari yapıları üzerine yapılan bilimsel çalışmalar pek çok tarihi yapıda zeytin depolama ve zeytin işleme alanlarının varlığına işaret etmektedir. Günümüzde halen çok sayıda zeytin işleme havuzu ve mahzen ailelerin evlerinin yanında, altında ya da yakınında yer almaktadır. Çalışmada geçmişten günümüze Tirilye mahallesinde zeytinin ekonomik ve sosyal hayata olan katkıları, zeytin üretim, işleme ve tüketim kültürünün anlatılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla,

* Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, sdokuzlu@uludag.edu.tr 0000-0002-8208-7124

* Gıda Mühendisi, Mudanya Belediyesi.

tarihi kayıtlar ve bilimsel çalışmaların yanı sıra Tirilye'deki zeytin üreticileri ile yapılan görüşmelerden de yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gemlik çeşidi, kültür, Trilye, zeytin, zeytinyağı,

Olive Culture in Tirilye from Past to Present

Abstract

Olive (Olea Europaea L.) is an important food source with high economic value, has the opportunity to be benefited in many ways, and contributes to the development of the regions where it is grown. Although the olive tree is not very selective, can grow even in conditions where it is not maintained, and has a very long life, it can be grown in certain geographies. According to FAOSTAT data for 2022, there are 40 countries that produce olives worldwide. Turkey has an extremely advantageous position in terms of olive production. Olive production in Turkey, which has a very old history, has led to the development of different processing techniques in different regions and has brought about a richness of flavor as well as a richness of variety. In the olive-producing regions of Turkey, both table olives and olive oil are produced, but varieties specific to the region in question are dominant, so depending on the variety characteristics, some regions developed with table olives and some regions with olive oil production. In spite of Tirilye town of Mudanya district of Bursa province dominated by Gemlik variety olives that is the table olives, olive oil production has also become an important part of the town's production and consumption culture for many years. Tirilye is located on one of the important olive roads in ancient times. Tirilye is mentioned in various periods of Ottoman period yearbooks and in the historical archives of some European countries. The ancient port in the Kapanca region, which dates back to the Roman period, has been the most important coastal transportation strategic focal point in every historical period. Yearbooks from different periods and Italian historical archives, especially in 1338, indicate the presence of Genoese merchants' ships in the Tirilye harbor and the mobility of trade. According to historical records, wheat, wood, fruit, wine, vegetables and meat products, olives and olive oil have been transported between Bursa and Istanbul for centuries, both domestically and internationally. Studies on the history of Tirilye reveal that "olives", "olive oil" and "olive production" are a lifestyle and consumption culture. Historical researchers show that the local people living in Tirilye have not only produced and consumed olives for many years, but have also made them an inseparable part of their lives. The production methods that the local people have developed together for processing table olives are still valid today. Olive oil is not only used in meals, it is also applied to wounds, babies' bodies are rubbed with olive oil after their baths, and women apply it to their hands and faces. Olive production in Tirilye is a family business and is also a part of social communication. Especially during harvest time, the whole family works together, a division of labor is made, olives are collected together during the day and selected and separated in the houses in the evening. Olives for oil production are taken to the oil mill, and table olives are taken to the cellar. Cellars are generally in family homes. Scientific studies on the architectural structures of Tirilye indicate the existence of olive storage and olive processing areas in many historical buildings. Today, many olive processing pools and cellars are still located next to, under, or near families' homes. The aim of the study is to explain the contributions of olives to economic and social life in Tirilye district from past to present, and the culture of olive production, processing and consumption. For this purpose, historical records and scientific studies as well as interviews with olive producers in Tirilye were used.

Keywords: Gemlik variety, culture, Trilye, olive, olive oil.

Mübadele ve Mudanya: Tarımsal ve Sosyal Değişim

Hacer KARABAĞ ARSLAN*

Özet

1923 Lozan Barış Antlaşması ile Türkiye ve Yunanistan arasında gerçekleştirilen nüfus mübadelesi, Mudanya'da önemli tarımsal ve sosyal dönüşümlere neden olmuştur. Yunanistan'dan gelen Müslüman göçmenlerin Mudanya ve çevresine yerleştirilmesi, bölgenin demografik yapısını hızla değiştirmiş, tarımsal üretim ve sosyal yaşamda köklü değişiklikler ortaya çıkarmıştır. 1927 yılı nüfus sayımına göre Mudanya'nın nüfusu 13.866 iken, aynı yıl tarihli Bursa Vilayet Salnamesi'ne göre 6.463 mübadil bölgeye yerleşmiştir. Özellikle 1923-1925 yıllarında yoğunlaşan bu yerleşimle birlikte, 1925 itibarıyla mübadillerin nüfusun yarısından fazlasını oluşturduğu görülmektedir. Büyük ölçüde tarımla uğraşan bu göçmenler, Mudanya'nın tarımsal yapısını dönüştürmüş, sosyal ve ekonomik yaşam üzerinde derin etkiler yaratmıştır.

1907 yılında Mudanya'da 7.000 dönüm olan dutluk alanlarının, 1927'de 4.500 dönüme düşmesi, ipekböcekçiliği üretiminde ciddi bir azalmaya işaret etmektedir. Aynı dönemde tütün üretiminde ise belirgin bir artış yaşanmış; 1904'te hiç tütün yetiştirilmezken, 1927'de üretim 45.391 kg'a ulaşmıştır. Bu artış, mübadillerin tütün üretimindeki uzmanlıklarının bir sonucu olarak görülmektedir. Zeytin üretimi ise, 1904'te 6.794.600 kg iken, 1928'de 2.250.000 kg'a gerilemiştir. Mübadele sonrası zeytinlikleri tanımayan göçmenlerin bu alanlarda iskân edilmesi, ilk yıllarda üretimdeki düşüşün başlıca nedenidir. Tahıl üretimi de benzer bir gerileme göstermiş, ancak hayvancılık faaliyetlerinde gözle görülür bir artış yaşanmıştır.

Sosyal anlamda, mübadillerin getirdiği kültürel alışkanlıklar ve gelenekler, Mudanya'nın sosyal yapısını dönüştürmüştür. Başlangıçta kültürel farklılıklar uyum sürecini zorlaştırmış olsa da, zamanla mübadiller yerel halkla kaynaşarak ortak bir sosyal yapının oluşmasına katkı sağlamışlardır. Mutfak kültürü, el sanatları ve sosyal ilişkilerde yaşanan bu değişimler, bölgenin kültürel çeşitliliğini arttırmıştır.

Bu çalışmada, Hüdavendigâr Vilayeti Salnameleri (1906 ve 1907) ve 1927 Bursa Vilayet Salnamesi ile arşiv belgelerine dayanan birincil kaynakların incelenmesi yoluyla tarihsel ve istatistiksel analizler gerçekleştirilecektir. Ayrıca, sosyal ve kültürel dönüşümleri anlamak amacıyla bölgede birinci ve ikinci nesil mübadillerle yapılan sözlü tarih görüşmelerinden de yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mübadele, Mudanya, Tarımsal Değişim, Sosyal Değişim, Kültürel Etkileşim

Population Exchange and Mudanya: Agricultural and Social Change

Abstract

The population exchange between Turkey and Greece, carried out under the 1923 Treaty of Lausanne, led to significant agricultural and social transformations in Mudanya. The resettlement of Muslim immigrants from Greece to Mudanya and its surrounding areas rapidly altered the region's demographic structure,

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

causing profound changes in agricultural production and social life. According to the 1927 population census, Mudanya's population was recorded as 13,866, while the Bursa Vilayet Yearbook of the same year indicated that 6,463 exchangees were settled in the area. Notably, this resettlement intensified between 1923 and 1925, and by 1925, the exchangees made up more than half of the population. These immigrants, primarily engaged in agriculture, transformed Mudanya's agricultural structure and had a profound impact on its social and economic life.

In 1907, the mulberry fields in Mudanya covered 7,000 decares, but by 1927, they had decreased to 4,500 decares, indicating a significant decline in silk production. During the same period, there was a marked increase in tobacco production; while no tobacco was grown in 1904, production reached 45,391 kg by 1927. This increase is seen as a result of the exchangees' expertise in tobacco cultivation. Olive production, on the other hand, fell from 6,794,600 kg in 1904 to 2,250,000 kg in 1928. The settlement of migrants unfamiliar with olive farming in these areas after the population exchange is considered one of the primary reasons for this initial decline in production. Grain production showed a similar decrease, whereas livestock farming experienced a noticeable increase.

On a social level, the cultural practices and traditions brought by the exchangees reshaped Mudanya's social structure. Although cultural differences initially made the adaptation process challenging, over time, the exchangees integrated with the local population, contributing to the formation of a shared social structure. Changes in culinary traditions, handicrafts, and social relationships enriched the cultural diversity of the region.

This study will conduct historical and statistical analyses based on primary sources such as the Hüdavendigâr Vilayet Yearbooks (1906 and 1907) and the 1927 Bursa Vilayet Yearbook, as well as archival documents. Additionally, oral history interviews with first- and second-generation exchangees will be utilized to understand the region's social and cultural transformations.

Keywords: *Population Exchange, Mudanya, Agricultural Change, Social Change, Cultural Interaction*

Mudanya'da Mevcut Bir Çepni Yerleşiminin Tarihi Üzerine Tespitler

Yusuf Ziya KARAASLAN*

Özet

Tarih vesikalarına göre Oğuzların Üçok koluna mensup olan Çepniler XIII. yüzyıldan itibaren oymaklar hâlinde Anadolu ve Rumeli'nin muhtelif yörelerine yayılmışlardır. Günümüzde özellikle Karadeniz bölgesinin kuzeydeki sahil ve dağ kesimlerinde yaşadıkları bilinen Çepnilerden bazı grupların zaman içinde Batı Anadolu'nun çeşitli mahallerine de yerleştikleri tarihî verilerin yanı sıra bugünkü görünüm itibarıyla gözlemlenebilmektedir. Söz gelimi Batı Anadolu'da İzmir, Manisa ve Balıkesir kentlerinde sözü edilen Çepni gruplarının yerleştiğine ve bunların bakiyelerinin bugün dahi aynı yerlerde oturduğuna şahit olunmaktadır. Sayılan kentlerin dışında Bursa'ya bağlı Mudanya ilçesinde bir Çepni yerleşimi bulunmaktadır ki bu yerleşim Bursa kent tarihi, iskân tarihi ve çevre tarihi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada tarihte Çepniler ve yayıldıkları bölgeler incelenmiş, Mudanya ve Bursa'da Çepnilerin toplu olarak iskân oldukları erken döneme ait yegâne yerleşim alanı olma niteliğine sahip bir mahallin tarihî serüveni tetkik edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çepniler, Oğuzlar, Bursa kent tarihi, iskân tarihi, çevre tarihi

Observations on the History of an Existing Chepni Settlement in Mudanya

Abstract

According to historical documents, the Chepnis, belong to the Üçok branch of the Oghuzes, were brought to various regions of Anatolia and Rumelia in the form of tribes from the 13th century onwards. It can be observed from historical data and today's appearance that some groups of the Chepnis, who are known to live especially in the northern coastal and mountain areas of the Black Sea region, settled in various parts of Western Anatolia over time. For instance, it is witnessed that the aforementioned Chepni groups settled in the cities of Izmir, Manisa and Balıkesir in Western Anatolia and that their remnants still live in the same way today. Apart from the cities mentioned, there is a Chepni settlement in the Mudanya district of Bursa, is important in terms of Bursa city history, settlement history and environmental history. This study examines the Chepnis and the regions they spread to in history and analyzes the historical adventure of a locality that is the only settlement area of the early period where the Chepni settled collectively in Mudanya and Bursa.

Keywords: Chepnis, Oghuzes, Bursa city history, settlement history, environmental history

Mudanya Kazası Hükümet Konağı

Emine ŞAHİN*

Özet

19. yüzyıldan itibaren Osmanlı idaresi merkezileşme politikaları bağlamında taşrada kapsamlı düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Tanzimat'la birlikte vilayetlerin güçlü bir şekilde payitahta bağlanması ve bölgedeki merkezileşme aygıtlarının görünür olması için kurumlar elden geçirilmiş, kamu binaları yenilenmiştir. Bu yapıların başında taşra idaresinin yönetim merkezi kabul edilen hükümet konakları gelmiştir. Hudavendigar vilayetinin en önemli iskelesinin bulunmasından ötürü transit ticaretin önemli bir durağı olan Mudanya aynı zamanda Bursa'yı ziyarete gelen yabancı konukların da bir uğrak noktasıydı. Bu yüzden Osmanlı merkezi idaresi için önemli bir kaza merkezi olarak görülmüştür. Nitekim 19. yüzyılın sonlarına kadar hükümet konağı olarak kullanılan yapının oldukça eskimesi ve artık yıkılmaya yüz tutması nedeniyle II. Abdülhamid döneminde yeni bir bina yapılmasına karar verilmiştir. Dönemin Hudavendigar vilayeti valisi Ahmed Münir Paşa'nın da teşvikiyle 1892 senesinde deniz kenarında büyük bir hükümet konağı inşa edilmiştir. Mudanya'nın idari yönetim merkezi olan bu binanın ayakta kalabilmesi için ise zaman içerisinde bazı tamir ve onarım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Özellikle II. Meşrutiyet döneminde keşif defterleriyle hükümet konağında gerekli olan tadilatlar tespit edilmiştir.

Bu bildiri son dönem Osmanlı idaresinin taşradaki merkezileşme siyaseti bağlamında Mudanya hükümet konağının yeniden inşa sürecini ve yıllar içerisinde geçirdiği dönüşümü ele almaktadır. Ayrıca taşrada bazı simgesel yapıların politik enstrüman olarak nasıl kullanıldığı da yine çalışmanın ele alacağı hususlardan olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mudanya, Hükümet Konağı, Tamir, Merkezileşme, Taşra.

Mudanya District Government Office

Abstract

Beginning in the 19th century, the Ottoman administration carried out extensive regulations in the provinces in the context of centralization policies. With the Tanzimat, institutions were revised and public buildings were renovated in order to strongly connect the provinces to the capital and to make the centralization instruments visible in the region. The government offices, which were considered the administrative center of the provincial administration, were at the forefront of these buildings. Mudanya, which was an important stop for transit trade due to the presence of the most important pier of the Hudavendigar province, was also a destination for foreign guests visiting Bursa. Therefore, it was considered an important district center for the Ottoman central administration. Indeed, since the building, which was used as a government office until the end of the 19th century, was quite old and was

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

about to be demolished, it was decided to build a new building during the reign of Abdülhamid II. With the encouragement of Ahmed Münir Pasha, the governor of Hudavendigar province at the time, a large government office was built by the sea in 1892. In order for this building, which was the administration center of Mudanya, to survive, some repair and repair activities were carried out over time. Especially during the 2nd Constitutional Era, the necessary renovations in the government mansion were determined with the estimation books.

This paper discusses the reconstruction process of Mudanya government house and its transformation over the years in the context of the centralization policy of the late Ottoman administration in the provinces. In addition, how some symbolic structures were used as political instruments in the provinces will also be among the issues to be addressed in the study.

Keywords: Mudanya, Government Office, Repair, Centralisation, Province

Mudanya'da Tiyatronun Yüz Yılı

Uğur Ozan ÖZEN*

Özet

Eski adı Montania olan ilçemiz, 2000'li yıllara kadar Bursa'nın sayfiye yerlerindendi. Mudanya, Gemlik gibi sanayinin ve ticaretin ön planda olduğu bir ilçe değildi. Tarım da Karacabey, Mustafakemalpaşa, Yenişehir gibi gelişmemişti. Ekonomik imkânsızlık nedeniyle nüfusu her geçen yıl azalan Keles, Orhaneli, Büyükorhan, Harmancık gibi ilçelerin aksine, Bursa-Mudanya arasında yeni yolun yapılması ve Eminönü-Mudanya arasında gemi seferlerinin başlaması ile birlikte ilçe kimlik değiştirmiş; yılın on iki ayı yaşanan, her geçen yıl nüfusu artan bir ilçe haline gelmiştir.

Mudanya'da 1930'lu yıllarda Halkevinde ve 1990'lı ile 2000'li yıllarda Halk Eğitim Merkezlerinde amatör tiyatro çalışmaları yapılmıştır. Özel tiyatrolar kurulmuş, ancak birkaç yıl sonra kapanmıştır.

Tiyatro alanında büyük gelişme ise, Uludağ Üniversitesi Senatosu'nun 1995 yılında aldığı karar sonucunda kurulan ve 2007 yılında eğitime başlayan Güzel Sanatlar Fakültesi ile olmuştur. Fakültede 2024 yılı itibarıyla üç bölüm (Sahne Sanatları, Resim, Geleneksel Türk Sanatları) ile eğitim verilmektedir. Mudanya'da 2007 yılından itibaren Sahne Sanatları Bölümü yer almaktadır. Resim ve Geleneksel Türk Sanatları bölümlerinin öğrencileri Görükle Kampüsü'nde eğitim görmektedir.

Sahne Sanatları Bölümü bünyesinde bulunan Oyunculuk Anasanat Dalı ve Dramatik Yazarlık ve Dramaturji Anasanat Dalı'ndan 2011 yılından itibaren 150'den fazla öğrenci mezun olmuştur.

Mudanya'nın tarih yazımı Kurtuluş Savaşı, Mütareke ve Mübadele merkezli olduğu için kültür, sanat ve edebi hayatı ile ilgili çok az yayın vardır. Sözlü tarih çalışmalarının 1920'li ve 1930'lu yıllarla sınırlı kalması bilgi birikimini engellemiştir. Ayrıca, kütüphanelerde ilçede yayımlanan gazete ve dergi koleksiyonlarının büyük oranda eksik olması araştırma yapmayı zorlaştırmaktadır. Bursa'nın merkezinde çıkan gazetelerden ve tiyatrocularla yaptığımız sözlü tarih çalışmalarından yararlanarak araştırmamızı kaleme aldık. Geçmiş yüz yıl boyunca tiyatro alanında neler yapıldığını anlatarak kayda geçirmiş olacağız. İstanbul'a deniz yoluyla bir buçuk saatte ulaşılabilen bir ilçenin sanat alanında daha iyi bir yerde olması için neler yapılması gerektiğini tartışacağız.

Anahtar Kelimeler: Mudanya, Tiyatro, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sahne Sanatları

A Century of Theater in Mudanya

Abstract

Our district, formerly known as Montania, was one of Bursa's summer resorts until the 2000s. Mudanya was not a district where industry and commerce were at the forefront like Gemlik. Agriculture was also not developed as in Karacabey, Mustafakemalpaşa, or Yenişehir. Unlike districts such as Keles, Orhaneli, Büyükorhan, and Harmancık, where the population decreased each year due to economic hardships,

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

Mudanya transformed its identity with the construction of a new road between Bursa and Mudanya and the initiation of ferry services between Eminönü and Mudanya. It became a district inhabited throughout all twelve months of the year, with a population increasing each year.

In the 1930s, amateur theater activities were conducted at the People's House in Mudanya, and in the 1990s and 2000s at Public Education Centers. Private theaters were established but closed after a few years.

A major development in the field of theater occurred with the Faculty of Fine Arts, established as a result of a decision by the Senate of Uludağ University in 1995 and which began education in 2007. As of 2024, the faculty offers education in three departments: Performing Arts, Painting, and Traditional Turkish Arts. Since 2007, the Performing Arts Department has been located in Mudanya. Students of the Painting and Traditional Turkish Arts departments receive education at the Görükle Campus.

More than 150 students have graduated since 2011 from the Acting Main Art Branch and the Playwriting and Dramaturgy Main Art Branch within the Performing Arts Department.

Because Mudanya's historiography is centered on the War of Independence, the Armistice, and the Population Exchange, there are very few publications related to its culture, art, and literary life. The limitation of oral history studies to the 1920s and 1930s has hindered the accumulation of knowledge. Additionally, the significant lack of newspaper and magazine collections published in the district in libraries makes research difficult. We have written our research by utilizing newspapers published in the center of Bursa and from oral history studies we conducted with theater practitioners.

By documenting what has been done in the field of theater over the past hundred years, we aim to record this history. We will discuss what needs to be done for a district that can be reached from Istanbul in one and a half hours by sea to be in a better position in the field of art.

Keywords: *Mudanya, Theater, Faculty of Fine Arts, Performing Arts*

Edebiyatta Sanatta Mudanya Nefesi

Hilmi HAŞAL*

Özet

Bursa ile Mudanya arasındaki bağın, özellikle 'Mütareke Günleri'nden sonra güçlendiğini söylemek yanlış olmaz. Ancak bu bağın kökleri, çok daha eski dönemlere kadar uzanır ve bu sempozyumda sunulacak bildirilerde bu tarihsel derinlik ele alınacaktır. Bursa'nın hareketli yaşam seyrine bakıldığında, Mudanya'nın Cumhuriyet Dönemi'nde önemi ve önceliği daha belirgin hale gelmiştir. Liman şehri, zeytin şehri ve sayfiye (dinlence, eğlence) merkezi olarak öne çıkan Mudanya'nın bu çalışmada başka bir özelliği de ele alınacaktır: Edebiyat dünyasında Mudanya ve bu kente dair eserler üreten yazarlar. Bu metin aynı zamanda Mudanya'nın edebi ve sanatsal ortamında iz bırakmış, fakat artık aramızda olmayan şairler ve yazarlar için bir anma işlevi görecektir. Onların isimleri ve portreleri, kitaplarda ve hafızalarda yaşatılmalıdır: Fakihe Odman, Süleyman Şahin Tar, İhsan Üren, Şükrü Bilgiç...

Ayrıca, Mudanya'da halen yaşamını sürdüren yazar ve şairleri anmak için de bu çalışma güzel bir fırsattır. Yazar Hasip Akgül, şair ve fotoğrafçı Kibare Altay, dergi (akatalpa) sahibi, yayıncı ve edebiyatçı Halim Çiftçi, yayıncı ve dergi (sarmal çevrim) sahibi şair-yazar Bülent Elitok, genç şair, tiyatro yazarı ve sanat yönetmeni Sedat Çağlar, şair Merve Kızılkaya ve bu satırları kaleme alan, 16 yıldır Eliz edebiyat dergisinin sahibi ve sorumlusu olarak bu listeye dahil edilmelidir. Bu sempozyum, yaklaşık 30 yıllık Mudanya ikametimde, kent kültürüne dair gerçekleştirilen ilk kapsamlı etkinliktir. Bu tür bir sempozyumun tekrar ne zaman yapılabileceğini öngörmek zor; dolayısıyla bu buluşma, hem kent tarihine hem de kültürel mirasımıza dair değerli bir fırsat sunmaktadır.

Günümüzde, insan sevgisini, saygıyı ve kültür birikimini yeni nesillere aktarmak, çağımızın medya ve iletişim olanaklarından yararlanmayı giderek daha gerekli kılmaktadır. Zira Yapay Zeka'nın insani hassasiyetler, şiir ve sanatı kökünden değiştireceği günler yaklaşmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Mudanya edebiyatı, Fakihe Odman, İhsan Üren, Şükrü Bilgiç

The Breath of Mudanya in Literature and Art

Abstract

The connection between Bursa and Mudanya, especially after the 'Armistice Days,' has undeniably strengthened. However, the roots of this bond reach back to much earlier times, and the historical depth of this connection will be addressed in the presentations delivered at this symposium. When considering Bursa's dynamic life trajectory, Mudanya's importance and prominence became more evident during the Republican Period. As a port city, an olive town, and a popular resort destination, Mudanya stands out. However, this study will explore another aspect of Mudanya: its place in the world of literature and the writers who have produced works about this town. This text also serves as a tribute to the poets and writers who left their mark on Mudanya's literary and artistic landscape but are no longer with us. Their

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

names and portraits should be kept alive in books and in our memories: Fakihe Odman, Süleyman Şahin Tar, İhsan Üren, and Şükrü Bilgiç.

Furthermore, this study provides a wonderful opportunity to honor the writers and poets still living in Mudanya today. Author Hasip Akgül, poet and photographer Kibare Altay, magazine (akatalpa) owner, publisher, and writer Halim Çiftçi, publisher and magazine (sarmal çevrim) owner, poet-writer Bülent Elitok, young poet, playwright, and artistic director Sedat Çağlar, poet Merve Kızılkaya, and the author of these lines, who has been the owner and editor-in-chief of Eliz literary magazine for 16 years, should be included on this list. This symposium represents the first comprehensive event concerning the city's culture during my nearly 30 years of residence in Mudanya. It is difficult to predict when such a symposium might happen again; therefore, this gathering offers a valuable opportunity for both the city's history and our cultural heritage.

Today, passing on love for humanity, respect, and cultural heritage to new generations is becoming increasingly essential, requiring the effective use of modern media and communication tools. After all, the days when Artificial Intelligence will fundamentally change human sensitivities, poetry, and art are fast approaching.

Keywords: *Mudanya literature, Fakihe Odman, İhsan Üren, Şükrü Bilgiç*

Müze Evlere Bir Örnek: Mudanya Mütareke Evi Müzesi

Fikret ALKAN*
Ayşegül KOYUNCU OKCA*

Özet

Mudanya Mütareke Evi Müzesi, Türkiye’de tarihi olaylara şahit olmuş, sonrasında müzeye dönüştürülerek bu tarihsel önemin hatıratını gelecek kuşaklara aktaran yapılardan biridir. Bu kapsamda Mütareke Evi Kurtuluş Savaşı’nın zafer ile sonuçlanması sonrasında kalıcı barışın ilk adımı olan Mudanya Mütarekesi’nin savaştan devletlerin barışa yönelik karşılıklı imzaladıkları ilk anlaşmaya mesken olmuştur.

Bu amaç çerçevesinde Alexander Ganyanof’un ahşap yalısı taraflar arasında yapılacak anlaşma için Türk Hükümeti’nin ev sahipliğinde hazırlanmıştır. Kalıcı barıştan sonra Mudanya Belediyesi tarafından müze olarak kullanılmak üzere Mudanyalı hayırsever Mehmet Hayri İpar tarafından bakımı yapılarak düzenlenmiş, 1937 yılında hizmete açılmıştır.

1959 yılında Kültür Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğü’ne devredilen müze ev, günümüzde bakanlık bünyesinde hizmet vermektedir. Çatı ve bodrum katları hariç 13 oda iki salonun teşhir-tanzimi çağdaş müzecilik anlayışı ile yapılmıştır.

Alt katta Mütareke Anlaşmasını imzalayan tarafların delege odaları, İsmet Paşa’nın çalışma odası ve imza salonu bulunurken, üst kat Türk heyeti tarafından yaşam alanı olarak kullanılmıştır.

Evin sergilemesinde döneme ait ya da dönem özelliği taşıyan ev eşyaları, tarihi fotoğraf ya da belgeler, ülke temsilcilerinin silikon heykelleri özenle izlenime sunulmuştur. Sade ve göz yormayan sergilemede eserlerin gelecek nesillere taşınması adına atılacak adımlar da mevcuttur.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki tarihi olaylara tanıklık eden müze evlere bir örnek teşkil eden Mudanya Mütareke Evi Müzesi’nin tanıtılması, sergileme unsurları, koleksiyonlarının korunması ve geleceğe taşınması adına yapılabilecekleri sıralamaktır. Çalışmanın gerçekleşmesi için literatür taraması yapılmış, müze yetkilileri ile görüşülmüş, fotoğraflar ile metin kısmı desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Bursa, Mudanya, Mütareke, Müze Ev.

An Example of Museum Houses: Mudanya Armistice House Museum

Abstract

Mudanya Armistice House Museum is one of the buildings that witnessed historical events in Turkey and then transformed into a museum and transferred the memory of this historical importance to future generations. In this context, the Armistice House has been the abode of the Mudanya Armistice, the first step towards a lasting peace after the War of Independence ended in victory, and the first agreement signed by the warring states for peace.

* Uzm. Sanat Tarihci, Bursa Büyükşehir Belediyesi, e-mail: fikretalkan@gmail.com, 0000-0002-6248-0287.

* Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi, e-mail: aysegulkoyuncu@pau.edu.tr, 0000-0003-1060-0280.

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

For this purpose, the wooden mansion of Alexander Ganyanof was prepared for the agreement between the parties, hosted by the Turkish Government. After the permanent peace, it was maintained and organized by Mudanya Municipality to be used as a museum by Mudanya philanthropist Mehmet Hayri İpar and opened in 1937.

In 1959, the museum house was transferred to the General Directorate of Museums of the Ministry of Culture and today it serves within the ministry. Except for the roof and basement floors, 13 rooms and two halls were exhibited and arranged with the understanding of contemporary museology.

While the lower floor contained the rooms of the delegates of the signatories of the Armistice Agreement, İsmet Pasha's study and the signing hall, the upper floor was used as a living space by the Turkish delegation.

In the exhibition of the house, household items belonging to the period or characteristic of the period, historical photographs or documents, silicon sculptures of country representatives are carefully presented for viewing. There are also steps to be taken to carry the artifacts to future generations in a simple and easy on the eyes exhibition.

The aim of this study is to introduce the Mudanya Armistice House Museum, which is an example of museum houses that witness historical events in Turkey, and to list what can be done in order to protect its exhibition elements, collections and to carry them into the future. For the realization of the study, a literature review was conducted, museum officials were interviewed, and the text was supported with photographs.

Key words: Culture, Bursa, Mudanya, The Armistice, Museum House.

Reji İdaresi Döneminde Mudanya'da Tütün Kaçakçılığı

Zümrüt TAŞ ÜSKÜL*

Özet

19. yüzyıl sonlarına doğru Osmanlı Devleti'nin yaşadığı savaşlar devleti ekonomik, sosyal ve siyasi anlamda büyük bir sarsıntıya uğratmıştır. Özellikle ekonomik anlamda ayakta durup siyasi gücünü kuvvetlendirmek isteyen devlet, iyi gelir getiren ürünlerin vergilerini teminat olarak göstermiştir. Önce Düyun-ı Umumiyye İdaresi ile bu konuda anlaşmış; daha sonra tütün tekelini elinde bulundurmaya kaidesiyle Reji İdaresi adlı kurum ile karar birliğine varmıştır. Tütün gelirlerini toplamakla yükümlü Reji Şirketi'nin uygulamaları, tütün üreticisi ve Reji arasında çeşitli problemlere sebep olmuştur. Şirket, imzalanan anlaşma neticesinde sorunları çözebilmek için "kolcu" adı verilen birliklerini oluşturmuştur. Bu birlikler kaçakçılığı engellemek amacı ile Anadolu'nun birçok bölgesinde istihdam edilmiştir. Hudâvendigâr Vilayet Salnamesinden elde edilen bilgilere göre Mudanya, gerek iklimi gerek toprak yapısı itibari ile tütün yetiştiriciliğine uygun bir özellik taşımaktadır. Reji Şirketi'nin uygulamalarındaki maddi yetersizlik sebebiyle üretici, Anadolu'nun pek çok yerinde olduğu gibi Mudanya'da da ürününü yasal olmayan ya da vergisiz bir şekilde satmaya kalkmış, bu durum tütün kaçakçılığını da beraberinde getirmiştir. Kaçakçılık, el altında yapıldığı gibi silahlı çeteler eliyle gerçekleşmeye de başlamış, sorun bir iç güvenlik meselesi haline gelmiştir. Mudanya tütün üretim ve ticari bölge olması hasebiyle tütün kaçakçılığı ile karşı karşıya kalan önemli bir mevki ve mücadele alanı olmuştur. Kolcu ve tütün kaçakçı mücadelesi Osmanlı Devleti'nin son dönemleri içinde çok sıklıkla karşılaştığı bir sorun haline gelmiş ve Mudanya bölgesindeki sosyal ve toplumsal ilişkilerini etkilemiştir. Çalışmada yaşanan bu çatışmaların sebep ve sonuçlarını, kolcuların istihdam edilme gerekçeleri, sosyal, siyasi, ekonomik boyutları Osmanlı arşiv belgeleri, basılı yayınlar ve gazetelere dayanılarak Mudanya çerçevesi bünyesinde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Mudanya'da tütün, kolcu, kaçakçılık, Reji İdaresi, Bursa.

Tobacco Trafficking in Mudanya During The Regime Administration

Abstract

The wars experienced by the Ottoman Empire towards the end of the 19th century caused a great shock to the state in economic, social and political terms. The state, which wanted to survive economically and strengthen its political power, used taxes on products that generated good income as collateral. First, they agreed on this issue with the Public Debt Administration; Later, it reached a consensus with the institution called the Regime Administration on the condition of holding the tobacco monopoly. The practices of the Reji Company, which is responsible for collecting tobacco revenues, have caused various problems between the tobacco producer and Reji. As a result of the signed agreement, the company created troops called "rangers" to solve the problems. These units were employed in many regions of Anatolia to prevent smuggling. According to the information obtained from the Hudâvendigâr Provincial

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

Yearbook, Mudanya is suitable for tobacco cultivation in terms of both its climate and soil structure. Due to the financial inadequacy in the practices of the Reji Company, the producer tried to sell his product illegally or tax-free in Mudanya, as in many parts of Anatolia, and this situation brought about tobacco smuggling. Smuggling has started to take place by armed gangs as well as by hand, and the problem has become an internal security issue. Since Mudanya is a tobacco production and commercial region, it has become an important location and battlefield against tobacco smuggling. The struggle between rangers and tobacco smugglers became a problem that the Ottoman Empire encountered frequently in the last periods and affected the social and community relations in the Mudanya region. In the study, the causes and consequences of these conflicts, the reasons for the employment of the rangers, their social, political and economic dimensions will be examined within the framework of Mudanya, based on Ottoman archive documents, printed publications and newspapers.

Keywords: Tobacco in Mudanya, rangers, smuggling, Regime Administration, Bursa.

Katılımcılar

Prof. Dr. Ali Sait LİMAN (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Ayşegül KOYUNCU OKCA (Pamukkale Üniversitesi)

Prof. Dr. Behçet Kemal YEŞİLBURSA (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Cemal KAFADAR (Harvard University)

Prof. Dr. Eugenia MYTILINEOU (Emeritus Prof., University of Patras)

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Prof. Dr. Odile MOREAU (Université Paul-Valéry Montpellier)

Prof. Dr. Saime YÜCEER (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Serhat ZAMAN (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Sertaç DOKUZLU (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Uğur BİLGİLİ (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Doç. Dr. Hacer KARABAĞ ARSLAN (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Doç. Dr. İsmail YAŞAYANLAR (Düzce Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Emine ŞAHİN (Düzce Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Yusuf Ziya KARAASLAN (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Dr. Alper CAN (Bursa Okulu)

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE MUDANYA ARMISTICE AND CULTURAL LEGACY

4-5 EKİM 2024, MUDANYA

Dr. Georgios LİMANTZAKİS (Panteion University)

Fikret ALKAN (Bursa Büyükşehir Belediyesi)

Gerasimos APOSTOLATOS (Triglian Descendant)

Giovanni CASSANO (University of Rome La Sapienza)

Güney ÖZKILINÇ (Bursa Büyükşehir Belediyesi)

Hilmi HAŞAL (Eliz Edebiyat Dergisi)

Raif KAPLANOĞLU (Avrasya Etnografya Vakfı)

Senem GÜNER (Mudanya Belediyesi)

Uğur Ozan ÖZEN (Bursa Okulu)

Vassileios SAKELLARIDIS (Triglian Descendant)

Zümrüt ÜSKÜL (Bursa Uludağ Üniversitesi)

ULUSLARARASI MUDANYA MÜTAREKESİ VE KÜLTÜREL MİRAS SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM
ON THE MUDANYA ARMISTICE
AND CULTURAL LEGACY

4-5 Ekim 2024, Mudanya

October 4-5, 2024, Mudanya

